

Беліченко Катерина Юріївна

студентка групи ППм-1-14-2.0д, VI курс, спеціальність «Практична психологія»
katrinebelichenko@ukr.net

Науковий керівник

Маланьїна Тетяна Михайлівна

кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології Інституту людини
Київського університету імені Бориса Грінченка
t.malanina@kubg.edu.ua

**КУЛЬТУРАЛЬНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ**

Анотація. У статті розглянуто суть поняття психологічного благополуччя особистості. Проаналізовано вітчизняні та зарубіжні підходи до визначення психологічного благополуччя, його структури. Розглянуто фактори психологічного благополуччя особистості, його модель, зв'язок із ціннісно-смысловими утвореннями. Проаналізовано результати досліджень щодо психологічного благополуччя молоді. Обґрунтовується твердження про наявність взаємозв'язку між рівнем психологічного благополуччя особистості та культуральними чинниками, що на нього впливають. Представлені результати емпіричного дослідження залежності показників психологічного благополуччя особистості від культуральних чинників.

Ключові слова: психологічне благополуччя; культура; фактори психологічного благополуччя особистості; культуральні чинники.

Актуальність та доцільність дослідження. До переліку актуальних питань психології входить поняття «психологічне благополуччя». Вперше в науковий обіг термін «психологічне благополуччя» ввів Норман Бредберн, визначаючи його як загальну задоволеність життям та суб'єктивне відчуття щастя [14]. Інтерес до вивчення проблеми психологічного благополуччя особистості посилюється з появою позитивної психології – напрямку, що пропонує звернути увагу не на вивчення відхилень і захворювань психіки, а на ресурси і потенціал особистості, її позитивне функціонування [8]. Психологічне благополуччя почали визначати як інтегральний показник ступеня спрямованості та реалізованості основних компонентів позитивного функціонування, актуалізувавши пошук і вивчення останніх [5,16].

Однак, людина не знаходиться у замкненому просторі, вона існує у системі суспільних стосунків, пов'язана із культурою свого середовища як сукупністю цінностей та норм. І як психологи досліджують прояви та чинники

психологічного благополуччя особистості, так і соціологи вивчають суспільство з різних сторін, у тому числі й прояви та чинники його прогресивного поступу. До таких теорій можна віднести концепцію Л. Харрісона, який стверджував, що рівень суспільного розвитку переважно залежить від культури цього суспільства. Також дослідник виділив культурні чинники, які характеризують такі суспільства. [10]

Як, та у яких аспектах співвідносяться культурні особливості прогресивних суспільств і компоненти психологічного благополуччя особистості – питання, що зумовило наш науковий інтерес і вибір теми дослідження. Проаналізуємо основні з них.

Аналіз останніх публікацій. Вивченню проблеми психологічного благополуччя присвячені численні праці науковців, у яких розглядаються його ключові аспекти. Аналіз сутності досліджуваного феномену виявляє декілька підходів до його розуміння.

До гедоністичних теорій було віднесено ті концепції, в яких благополуччя описується в термінах задоволеності-незадоволеності (теорії Н. Бредбурна та Е. Дінера) [9]. Евдемоністичний підхід базується на основних положеннях гуманістичної психології, і розглядає психологічне благополуччя, як розвиток індивідуальності людини, можливість її самореалізації. До евдемоністичного підходу відносяться концепції А. Вотермена і К. Ріфф [2, 9].

Концепцію самодетермінації особистості Р. Райна і Е. Дісі [12] можна розглядати в контексті евдемоністичного та системного підходів. Ця концепція розглядає особистість в різних системах зв'язку і проявляється в діяльності, спілкуванні, в колективі, в групі. Автори пов'язують психологічне благополуччя з реалізацією трьох базових психологічних потреб: у самодетермінації (автономії), у компетентності та у взаємозв'язку з іншими людьми [15].

До темпорального підходу можна віднести дослідження К.С. Абульханової [1], яка, описуючи проблеми життєвого шляху особистості, зазначає, що в житті

кожної людини існують критичні моменти, пов'язані зі зміною життєвої перспективи, конструктивний вихід із яких дає можливість людині перейти на новий особистісний рівень розвитку. Деструктивне рішення кризи призводить до посилення інтрапсихічного конфлікту, дезадаптації, що переживається як особистісне неблагополуччя.

До суб'єктно-середовищного підходу можна віднести дослідження О.С. Ширяєвої, яка розглядає рівновагу системи «суб'єкт-середовище» як умову досягнення психологічного благополуччя і підкреслює, що ця система прагне до самоорганізації, стійкості: у разі дефінітарності навколишнього середовища, її депривуючого впливу на особистість, людині для гармонізації системи «суб'єкт-середовище» будуть потрібні додаткові внутрішні ресурси, специфічні за змістом, ступенем вираженості та сферою застосування [13].

У дослідженнях С.В. Ковальова [4], відзначено, що психологічне благополуччя з погляду психотерапії, залежить від якості таких факторів, як: поведінка, здібності, переконання, цінності, місія, оточення та сенс життя. Також дослідженнями С.А. Мінюрової та І.В. Заусенко було встановлено, що особистісні якості людини характеризують його прагнення до саморозвитку і виконують функцію особистісних детермінант психологічного благополуччя. Психологічне благополуччя особистості обумовлено ступенем сформованості стабілізуючих детермінант [3].

Аналіз поглядів на психологічне благополуччя особистості дозволяє констатувати що не існує загальноприйнятого розуміння психологічного благополуччя. Воно визначається як суб'єктивне відчуття щастя, позитивне ставлення до себе та свого життя; ступінь спрямованості та реалізованості компонентів позитивного функціонування; відчуття цілісності та рівноваги, переживання наповненості життя. Залежить від якості таких факторів: поведінка, здібності, переконання, цінності, місія, оточення, сенс життя та обумовлені ступенем сформованості стабілізуючих детермінант.

У своєму дослідженні ми спиралися на розуміння психологічного благополуччя К. Ріфф як базового суб'єктивного конструкту, що відображає сприймання і оцінку свого функціонування з точки зору потенційних можливостей людини. Шестифакторна модель психологічного благополуччя К. Ріфф [16] містить такі параметри: *позитивні стосунки з оточуючими* (довіра і турбота про них, емпатія); *самоприймання, автономність* (незалежність від соціального тиску і саморегуляцію); *компетентність управління середовищем* (наявність почуття контролю, вміння вибирати і створювати ситуації, відповідні власним потребам і цінностям); *наявність життєвих цілей*; *особистісне зростання* (віру у свою здатність реалізувати особистісний потенціал).

Ураховуючи результати аналізу сутності психологічного благополуччя до виділених К. Ріфф параметрів ми долучили параметр самоефективності та життєстійкості. Поняття «життєстійкість» відображає психологічну живучість і розширену ефективність людини, пов'язану з її мотивацією до подолання стресогенних життєвих ситуацій. Самоефективність – це те, як людина оцінює власну ефективність у конкретній діяльності, почуття власної компетентності. Наші емпіричні дослідження підтвердили високий рівень кореляційних зв'язків ($p \leq 0,001$) між психологічним благополуччям, життєстійкістю та самоефективністю особистості.

Для нашого дослідження взаємозв'язку культурних чинників та психологічного благополуччя важливо з'ясувати, що означає культура. У повсякденній мові та дискусіях концепт «культура» використовується в багатьох значеннях. Іноді ми вживаємо це слово в розумінні расової приналежності, національності або етнічності. Але, крім того, ми використовуємо концепт «культура» для характеристики напрямків у музиці та мистецтві, кухні та одягу, ритуалів, традицій і матеріальної спадщини. Інакше кажучи, ми використовуємо це слово для позначення безлічі різних речей:

фізичних та біологічних особливостей, поведінки, музики, танців та інших видів діяльності [7].

У нашому дослідженні, ми розуміємо культуру як сукупність цінностей, вірувань, ставлень, норм поведінки людей певної спільноти людей (груп, суспільств, цивілізацій).

Вивчення культури, як фактора впливу на психологічне благополуччя людини займалися такі вчені: Н.М. Лебедева, Р.М. Шаміонов та ін. Так, Н.М. Лебедева дослідила соціокультурні та психологічні фактори економічної активності та психологічного благополуччя, і зробила висновок, що відповідність секулярно-раціональних цінностей інтелектуальної роботи і цінностей самовираження креативної роботи пов'язане з високою задоволеністю життям індивіда [6].

У свою чергу, Р.М. Шаміонов, досліджуючи цінності та установки різних етнічних груп, як предикторів психологічного благополуччя, встановив, що існує культурна специфічність взаємозв'язків психологічного благополуччя та інших змінних, що обумовлена, зокрема, такими культурними вимірами (універсаліями), як «колективізм-індивідуалізм» [11].

За основу дослідження культуральних особливостей психологічного благополуччя ми взяли концепцію американського соціолога Лоуренса Харрісона, який вважав, що рівень суспільного розвитку переважно залежить від культури цього суспільства, а сама культура може змінюватись під впливом різних чинників. Дослідник розглянув питання про те, як культура впливає на схильність до прогресу того чи того соціуму в економічній і політичній галузях. Ним виділено чотири групи культурних чинників суспільств, які схильні до розвитку і які не схильні до розвитку, а саме: світогляд, цінності, економічна поведінка та соціальна поведінка. Культура тут постає як незалежна змінна суспільного розвитку [10].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є представити результати емпіричного дослідження уявлень студентів про

психологічне благополуччя особистості та зв'язку останнього із розвитком суспільства; визначити взаємозв'язки між параметрами психологічного благополуччя особистості та культурними чинниками представленими в концепції Л. Харрісона.

Виклад основного матеріалу дослідження. У дослідженні взяли участь 45 студентів віком від 19 до 22 років. Для вивчення психологічного благополуччя особистості нами застосовувалися: шкала психологічного благополуччя К. Ріфф, опитувальник життєстійкості (С. Мадді), методика вивчення особистісної ефективності Ш. Ральфа і М. Єрусалема. Для вивчення приналежності тих чи тих культурних чинників (концепція Л.Харрісона) була впроваджена дихотомічна шкала: на одному полюсі представлені параметри (цінності, установки, поведінка, переконання), що характеризують прогресивні суспільства, на іншому – суспільства, з більш традиційними цінностями.

Запропоноване нами анкетування було спрямоване на вивчення уявлень про психологічне благополуччя особистості та його зв'язок із соціокультурним розвитком. Анкета складається з восьми пунктів, призначених для збору інформації про психологічне благополуччя: уявлень про психологічне благополуччя, причин, що його обумовлюють, твердження про наявність або відсутність взаємозв'язку між психологічним благополуччям та успішністю суспільства.

За результатами анкетування, можна зробити такі висновки: 52,9% респондентів вважають, що психологічне благополуччя забезпечується такою особистісною якістю, як впевненість; 41,2% визначили головними цілеспрямованість та працьовитість; 35,3% – комунікабельність та амбіційність. Серед відносин чи стосунків, які сприяють психологічному благополуччю особистості, 23,5% респондентів вважають сімейні так само, а 17,6% – міжстатеві стосунки. Очевидним є той факт, що в зміст психологічного благополуччя студенти вкладають ті якості, особливості та чинники, які з огляду на вік є важливими для них.

94,2% респондентів вважають, що між психологічним благополуччям і успішністю суспільства є прямий зв'язок, мотивуючи свою відповідь тим, що людина є частиною суспільства. Якщо людина психологічно благополучна, то і суспільство буде успішним і благополучним. Серед якостей, які сприяють подальшому розвитку країни, 35,3% назвали взаємоповагу і цілеспрямованість, серед цінностей – духовні цінності. 70,5% впевнені, що можуть бути психологічно благополучними у своїй країні, обґрунтовуючи свій вибір тим, що благополуччя залежить від особистої активності, також тому, що наша країна розвивається динамічно. Через нестабільну ситуацію в країні 17,6% опитуваних вважають, що не можуть бути психологічно благополучними. Не визначились із своїм вибором 11,7% респондентів. 82,3% вірять в майбутній успіх своєї країни.

Як засвідчують результати анкетування, більшість студентів пов'язує своє благополуччя з розвитком суспільства. У зв'язку з тим, що наша вибірка не є репрезентативною, ми не можемо говорити про загальну закономірність таких тенденцій. Очевидно, це потребує соціологічних досліджень.

Наступним етапом було вивчення результатів оцінювання студентами параметрів (особливостей переконань і поведінки) дихотомічної шкали на предмет їх наявності у себе.

Таблиця 1

Середні оцінки притаманних студентам переконань та поведінки, що характеризують культури, схильні і не схильні до розвитку

Культури не схильні до розвитку	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень	Культури, схильні до розвитку
Світогляд (релігія, доля, орієнтація у часі, достаток)				
Я вірю в потойбічне	22,22%	35,56%	42,22%	Я раціональний, націлений на успіх, фокусуюсь на цьому світі
Я вважаю, що перебіг подій наперед визначений	6,67%	15,56%	77,78%	Я можу вплинути на свою долю
Здебільшого, я фокусуюсь на минулому, не прихильник планування	8,89%	40%	51,11%	Здебільшого, я фокусуюсь на майбутньому, планую свій час
Достаток, такий як є, не здатен зрости	2,22%	13,33%	84,44%	Достаток може зрости завдяки продуктам людської

				творчості
Знання – це абстрактні поняття, теоретичні, не можуть бути перевірені практикою	2,22%	8,89%	88,89%	Знання містять в собі практичне застосування, можуть бути перевірені, факти мають значення
Цінності (моральний кодекс, менші чесноти, освіта)				
Вважаю, що моральний кодекс гнучкий, дію відповідно до ситуації	46,67 %	15,56 %	37,78 %	Притримуюсь сталого морального кодекса
Пунктуальність не має значення	4,44 %	42,22 %	37,78 %	Я пунктуальний, роблю все вчасно і охайно
Освіта - не найвищий пріоритет	33,33 %	26,67 %	40 %	Освіта в наш час обов'язкова, забезпечує самостійність, неортодоксальність, творчість
Економічна поведінка (ощадливість, підприємництво, схильність до ризику, конкуренція, інновації, просування вперед)				
Ощадливість - загроза рівності, тому що великий достаток може спровокувати заздрість	4,44 %	51,11 %	44,44 %	Ощадливість та процвітання - матір капіталовкладень
Я не схильний до економічного ризику	15,56 %	46,67 %	15,56 %	Я схильний ризикувати: хто не ризикує, той не п'є шампанського
Конкурентність - ознака агресії та загроза рівності	17,78 %	35,56 %	46,67 %	Конкуренція веде до досконалості
До інновацій ставлюсь підозріло, повільно адаптуюсь	6,67 %	31,11 %	46,67 %	Я відкритий до інновацій, швидко до них адаптуюсь
Просування вперед базується на сімейних та/або покровительських відносинах	15,56 %	37,78 %	46,67 %	Просування вперед базується на заслугах та рекомендаціях
Соціальна поведінка (Хабарництво, довіра, родина, гендерні стосунки, народжуваність)				
Я спокійно ставлюсь, якщо треба дати хабар	4,44%	42,22%	53,33%	Я не даю хабарів та засуджую хабарництво
Довіряю тільки близькому оточенню	64,44%	26,67%	8,89%	Довіра до широкого кола людей
Родина – то є фортеця проти широкого загалу	60%	26,67%	13,33%	Ідея «родини» розповсюджується на доволі широкий загал
Жінки повинні підпорядковуватись чоловікам у більшості життєвих ситуацій	8,89%	20%	71,11%	Я за гендерну рівність
Діти то є дар Божий; вони є економічними активами	13,33%	22,22%	64,44%	Кількість дітей залежить від спроможності родини виростити та дати освіту

Як засвідчують результати оцінки параметрів блоку «світогляд», переважна більшість (більше 70%) студентів орієнтуються на культурні чинники суспільств, що розвиваються. Однак, ми бачимо, що на відміну від

попереднього, за параметром раціональне-ірраціональне 22% студентів характеризують себе як людей, що вірять у потойбічне.

Результати оцінки блоку «цінності» виявили, що більшість досліджуваних високо цінують пунктуальність й освіту як таку, що забезпечує самостійність, неортодоксальність та творчість. Цікаво, що 46% студентів не вважають за потрібне дотримуватись сталого морального кодексу.

Оцінювання блоку «економічна поведінка» засвідчило, що переважна більшість респондентів відкриті до інновацій, схвально ставляться до ощадливості та конкуренції як такої, що веде до досконалості та вважають, що просування вперед базується на власних заслугах. Однак, значна частина досліджуваних презентували невизначене ставлення до економічного ризику. Можливо, цей показник пов'язаний із нестабільною економічною ситуацією в країні.

Як ми бачимо з результатів оцінки блоку «соціальна поведінка», більшість студентів засуджує хабарництво, підтримують ідею гендерної рівності та виявляють відповідальне ставлення до народження дітей. Також ми можемо стверджувати, що у більшості досліджуваних відсутня довіра до широкого кола людей, їм притаманне переконання, що родина – це фортеця проти шикорого загалу.

Отже, як засвідчують результати дослідження, ми можемо стверджувати, що більшості студентам притаманні переконання та поведінка, що характеризують культури, схильні до розвитку.

На третьому етапі ми дослідили взаємозв'язок між параметрами економічної поведінки, що характеризують прогресивні суспільства згідно з концепцією Л. Харрісона та компонентами психологічного благополуччя. Результати дослідження, за допомогою рангової кореляції Спірмена, визначили відсутність кореляційних зв'язків між світоглядними чинниками, цінностями, параметрами суспільної поведінки та показниками психологічного благополуччя, життєстійкості та самоефективності.

Однак, виявлено статистично значущий взаємозв'язок між показниками психологічного благополуччя, життєдіяльності та самооефективності та деякими переконаннями та поглядами, що відображають економічну поведінку, яка притаманна культурам схильним до розвитку.

Таблиця 2

Взаємозв'язок між оцінками переконань та поведінки, що відображають культури схильні до розвитку із показниками психологічного благополуччя, життєдіяльності та самооефективності (коефіцієнт рангової кореляції Спірмена)

Культури, схильні до розвитку	Параметри психологічного благополуччя	Психологічне благополуччя	Життєстійкість	Самоефективність
Економічна поведінка (ощадливість, схильність до ризику, конкуренція, інновації, просування вперед)				
Вважаю, що ощадливість та процвітання – матір капіталовкладень		-	-	-
Схильний до помірному ризику		0,33*	-	0,38**
Переконаний, що конкуренція призводить до досконалості		0,43**	0,51**	-
Відкритий до інновацій			-	0,36*
Вважаю, що просування вперед базується на власних досягненнях та рекомендаціях		0,42**	0,5**	0,3*

* $p \leq 0,05$ ** $p \leq 0,01$

Виявлено, що психологічне благополуччя має позитивним зв'язок із схильністю до економічного ризику, переконанням, що конкуренція призводить до досконалості та власними досягненнями у кар'єрному розвитку.

При вивченні зв'язку між життєстійкістю та прогресивними поглядами, що відображають економічну поведінку, виявлено зв'язок із цінністю власних досягнень у розвитку та схвальним ставленням до конкуренції.

Також, наявний зв'язок між самоефективністю та схильністю до економічного ризику, відкритістю до інновацій і переконанням, що наш розвиток залежить від власних досягнень.

Отже, можемо стверджувати, що чим вищий рівень психологічного благополуччя, самоефективності та життєстійкості у студента, тим більше йому притаманна економічна поведінка, що відображає поведінку прогресивних культур.

Що стосується світоглядних характеристик, невіра в потойбічне, віра в достаток, як продукт власної творчості, та практичність знань то, очевидно, ці переконання можуть бути властиві або невластиві, як студентам із високим рівнем психологічного благополуччя, так і студентам із низьким рівнем психологічного благополуччя.

Не виявлено взаємозв'язку і між ціннісними установками та психологічним благополуччям студентів. Очевидно, що моральний кодекс, такі чесноти, як добре зроблена робота та пунктуальність, а також значення освіти для добробуту, жодним чином не впливають на рівень психологічного благополуччя.

Серед психологічно благополучних студентів ймовірно можуть зустрічатися люди, які не дотримуються моральних стандартів, спокійно ставляться до хабарництва, довіряють тільки близькому оточенню, не вважають освіту обов'язковою та такою, що сприяє самостійності тощо. А серед тих студентів, що не мають високих показників психологічного благополуччя, зустрічатимуться люди з високими оцінками за вищеперерахованими параметрами.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що психологічне благополуччя студентів не пов'язане з моральними чеснотами, широкою довірою, сучасними гендерними установками та відповідальним ставленням до народжування дітей.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень.

1. Студентська молодь вважає, що психологічне благополуччя забезпечується такими особистісними якостями, як впевненість, цілеспрямованість та працьовитість. Серед відносин, які сприяють психологічному благополуччю особистості, респонденти вказали сімейні та міжстатеві відносини чи стосунки. Студенти впевнені, що існує прямий зв'язок між психологічним благополуччям і успішністю суспільства, обґрунтовуючи свою відповідь тим, що людина є частиною суспільства. Якщо психологічно благополучна людина, то і суспільство буде успішним і благополучним. Серед якостей, які сприяють розвитку країни, студентська молодь вважає взаємоповагу і цілеспрямованість. Більшість вірить у майбутній успіх своєї країни і впевнені, що можуть бути психологічно благополучними у своїй країні тому, що благополуччя залежить від особистої активності; також тому, що наша країна розвивається динамічно.
2. Оцінюючи переконання та особливості поведінки, що відображають культури, схильні до розвитку на предмет властивості собі, серед світоглядних переконань студенти високо оцінюють раціональність, невіру в потойбічне, віру в достаток як продукт власної творчості та практичність знань. Серед ціннісних установок важливими вважають освіту як таку, що забезпечує самостійність, неортодоксальність, творчість. Оцінюючи економічну поведінку, більшість студентів схвально ставляться до інновацій та ощадливості. За результатами оцінки параметрів соціальної поведінки, можна зробити висновок, що більшість студентської молоді засуджує хабарництво та гендерну нерівність. Найнижчі оцінки отримали такі переконання, як довіра широкого кола людей та впевненість, що ідея «родини» розповсюджується на широкий загал.
3. Встановлено, що з параметрами психологічного благополуччя особистості (власне психологічне благополуччя, життєстійкість та самоефективність) статистично значущо позитивно корелюють самооцінки переконань та особливостей поведінки, що входять до блоку економічної поведінки, а

саае: конкурентність як досконалість, схильність до економічного ризику, а також значущість власних досягнень для розвитку, окрім ощадливої поведінки.

4. Психологічне благополуччя студентів не пов'язане із дотриманням моральних чеснот, нетолерантністю до хабарництва, широкою довірою, сприйняттям освіти як обов'язкової та такої, що сприяє самостійності, сучасними гендерними установками та відповідальним ставленням до народжування дітей.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що, незалежно від рівня психологічного благополуччя, люди можуть обирати прогресивні цінності високого порядку, які притаманні для країн високого рівня розвитку.

Перспективи подальшого наукового дослідження проблеми вбачаємо у розширенні досліджень щодо впливу культуральних аспектів на психологічне благополуччя особистості. В цьому напрямку актуальними є залучення інших методів дослідження, у тому числі й розробка стандартизованих методик, а також кроскультурні дослідження. Особливої уваги заслуговує вивчення психологічного благополуччя у взаємозв'язку з етично-моральними нормами. Важливим є впровадження соціологічних опитувань в Україні щодо вивчення наявності в суспільній свідомості факторів високого культурного капіталу, запропонованих Л. Харрісоном, акцентування уваги в суспільстві на цих аспектах модернізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абульханова К.А. Время личности и время жизни / К.А. Абульханова, Т.Н. Березина. – СПб.: Алетейя, 2001 – 304 с.
2. Ковалев С.В. Психотерапия личной истории: Психотехнологии изменения прошлого и создания будущего / С.В. Ковалев. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2008. – 232 с.
3. Бонивелл И. Ключи к благополучию: Что может позитивная психология [пер. с англ. М. Бабичевой] – М.: Время, 2009. –192 с.
4. Заусенко И.В. Личностные детерминанты психологического благополучия педагога: автореф. дис. канд. психол. наук – 19.00.07 – педагогическая психология – Екатеринбург, 2012. – 23 с.

5. Ковалев С.В. Психотерапия личной истории: Психотехнологии изменения прошлого и создания будущего / С.В. Ковалев. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2008. – 232 с.
6. Куликов Л.В. Детерминанты удовлетворенностью жизнью / Л.В. Куликов // Общество и политика; [под ред. В.Ю.Большакова]. – СПб., 2000 – С.476-510.
7. Лебедева Н.М. Социокультурные и психологические факторы экономической активности и психологического благополучия / Н.М. Лебедева, А.Н. Татарко // Психологический журнал. – 2003. – С. 31-44
8. Мацумото Д. Психология и культура, СПб.: Питер, 2003. – 718 с.
9. Селигман М. Новая позитивная психология: Научный взгляд на счастье и смысл жизни / М. Селигман / [п. с англ.] – М.: Издательство «София», 2006. –368 с.
10. Созонтов А.Е. Гедонистический и эвдемонистический подходы к проблеме психологического благополучия / А.Е. Созонтов // Вопросы психологии – 2006. – № 4. – С.105-114.
11. Харрисон Л., Хантингтон С. Культура имеет значение. Каким образом ценности способствуют общественному прогрессу – М.: Московская школа политических исследований, 2002. –320 с.
12. Шамионов Р.М. Групповые ценности и установки как предикторы психологического благополучия русских и казахов [Электронный ресурс] // Психологические исследования 2014. – № 35 – Режим доступа: <http://psystudy.ru/index.php/num/2014v7n35/999-shamionov35.html> – Загл. с экрана.
13. Шевеленкова Т.Д., Фесенко П.П. Психологическое благополучие личности (обзор концепций и методика исследования) // Психологическая диагностика. – 2005. – № 3. – С. 95-129.
14. Ширяева О.С. Психологическое благополучие личности в экстремальных природно-климатических условиях жизнедеятельности: автореф. дис. канд. психол. наук. – 19.00.01 – общая психология, психология личности, история психологии – Петропавловск-Камчатский, 2008. – 254 с.
15. Bradburn, N.M. The structure of psychological well-being. Chicago: Aldine, 1969, pp. 53-70.
16. Deci, E. L. The psychology of self-determination. Toronto: Lexington books, 1980, pp. 109-133.
17. Ryff, C.D., Keyes C.L.M. The structure of psychological well-being revisited // Journal of Personality and Social Psychology, 1995, Vol. 69, pp.719– 727.

Беличенко Екатерина Юрьевна

студентка группы ППМ-1-14-2.0д, VI курс, специальность «Практическая психология»
katrinebelichenko@ukr.net

Научный руководитель

Маланьина Татьяна Михайловна

кандидат психологических наук, доцент кафедры практической психологии Института человека Киевского университета имени Бориса Гринченко

t.malanina@kubg.edu.ua

КУЛЬТУРАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО БЛАГОПОЛУЧИЯ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ

Аннотация. В статье рассмотрена суть понятия психологического благополучия личности. Проанализированы отечественные и зарубежные подходы к определению психологического благополучия, его структуры. Рассмотрены факторы психологического благополучия личности, ее модель, связь с ценностно-смысловыми образованиями. Проанализированы результаты исследований психологического благополучия молодежи. Обосновано утверждение о наличии взаимосвязи между уровнем психологического благополучия личности и культуральными факторами, которые на него влияют. Представлены результаты эмпирического исследования зависимости показателей психологического благополучия личности от культуральных факторов.

Ключевые слова: психологическое благополучие; культура; факторы психологического благополучия личности; культуральные факторы;

CULTURAL ASPECTS OF PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF STUDENTS

Kateryna Y. Belichenko

group PPM-1-14-2.0d, VI course, specialty «Practical Psychology»

katrinebelichenko@ukr.net

Scientific adviser

Tatiana M. Malaniina

Ph.D. in Psychology, Associate Professor of Practical Psychology Department of Institute of Human Sciences of Borys Grinchenko Kyiv University

t.malanina@kubg.edu.ua

Abstract. The essence of the concept of psychological well-being of the individual is shown in the article. Analysis of Ukrainian and foreign approaches to the definition of psychological well-being and its structure is done. The factors of psychological well-being of the individual, its model, the relationship with value-semantic entities are analyzed. The results of studies on the psychological well-being of young people are presented. Allegations of the relationship between the level of psychological well-being of the individual and cultural factors affecting are substantiated. The results of empirical research of psychological well-being indicators, depending on the culture of personality factors are shown.

Keywords: psychological well-being; culture; factors of psychological well-being of the individual; cultural factors.